

Biežāk uzdotie jautājumi

Publicēts: 04.11.2020.

Biežāk uzdotie jautājumi

Jautājumi un atbildes par normatīvo aktu piemērošanu parādu ārpustiesas atgūšanas jomā

Lietotie saīsinājumi:

- 1) Parādu ārpustiesas atgūšanas likums (turpmāk - PĀAL);
- 2) 2013.gada 29.janvāra Ministru kabineta noteikumi Nr.61 „Noteikumi par parāda atgūšanas izdevumu pieļaujamo apmēru un izdevumiem, kuri nav atlīdzināmi” (turpmāk – Noteikumi Nr.61);
- 3) 2013.gada 29.janvāra Ministru kabineta noteikumi Nr.64 „Parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēju licencēšanas kārtība” (turpmāk – Noteikumi Nr.64);
- 4) Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk – PTAC);
- 5) Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma (turpmāk – NKAL);
- 6) Civillikums (turpmāk – CL).

99 *PTAC vērš uzmanību, ka turpmāk sniegtajiem skaidrojumiem ir informatīvs raksturs. Ņemot vērā to, ka jautājumi ir saņemti no dažādiem PĀAL mērķgrupas dalībniekiem, piemērojot sniegtos skaidrojumus, ir jāvērtē katrs gadījums atsevišķi.*

PARĀDA ĀRPUSTIESAS ATGŪŠANAS PROCESS

Ar kuru brīdi sākas parāda ārpustiesas atgūšana, ja parādu piedziņas darbības (atgādinājumus par maksājumu kavējumiem) veic kreditors, kurš izsniedzis aizdevumu? Vai jau ar pirmo atgādinājumu, piemēram, par 10 dienu nokavējumu, gadījumā, ja atgādinājumus tiek nosūtīts izmantojot kreditora automatisko atgādinājuma sistēmu?

PĀAL 7.panta pirmā daļa nosaka, ka kreditors vai parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs, uzsākot parāda atgūšanu, rakstveidā paziņo parādniekam par parāda esamību un aicina labprātīgi izpildīt kavētās maksājuma saistības.

No minētā secināms, ka lai uzsāktu ārpustiesas parāda atgūšanu ir nepieciešams nosūtīt parādniekam PĀAL 7.panta pirmajā daļā paredzēto paziņojumu. Jebkādas uz parādu piedziņu vērstas darbības, kas tiks veiktas pirms minētā paziņojuma nosūtīšanas tiks vērtētas kā pārkāpums.

Savukārt PTAC norāda, ka vienreizējs informatīvs atgādinājums kredīta ņēmējam par maksājuma kavējumu, t.sk., kas tiek nosūtīts izmantojot kreditora vai ārpakalpojuma sniedzēja automatisko atgādinājuma sistēmu, nav uzskatāms par parāda atgūšanas uzsākšanu un uz to nav attiecināms PĀAL 7.pants.

PTAC uzsver, ka kreditora nosūtītajam atgādinājumam kredīta ņēmējam var būt tikai informatīvs raksturs, taču gadījumā, ja kreditors uzsāk ārpustiesas parāda atgūšanas procesu, tam jāievēro PĀAL 7.panta pirmajā daļā noteiktās prasības paziņojumā sniedzamajai informācijai.

Vai parāda ārpustiesas atgūšana šī likuma izpratnē sākas ar noteiktu maksājuma kavējuma termiņu? Piemēram, daži kreditori nodod lietas ar mazu kavējumu dienu skaitu nevis uz Inkaso, bet uz atgādināšanas pakalpojumiem. Vai šajā gadījumā kreditors varēs turpināt izmantot telekomunikāciju uzņēmumus (līdzīgi kā telemarketing), vai šiem uzņēmumiem vajadzēs licencēties?

PĀAL 7.panta 1.daļa nosaka, ka kreditors vai parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs, uzsākot parāda atgūšanu, rakstveidā paziņo parādniekam par parāda esamību un aicina labprātīgi izpildīt kavētās maksājuma saistības.

Vienreizējs informatīvs atgādinājums parādniekam par maksājuma kavējumu, t.sk., kas tiek nosūtīts izmantojot ārpakalpojuma sniedzēja automatisko atgādinājuma sistēmu, nav uzskatāms par parāda atgūšanas uzsākšanu un uz to nav attiecināms PĀAL 7.pants.

No minētā izriet, ka uzņēmumiem, kas sniedz atgādināšanas pakalpojumus nav nepieciešams saņemt PĀAL 5.pantā paredzēto licenci.

Vai PĀAL normas ir piemērojamas jau uzsāktos parādu ārpustiesas atgūšanas procesos, kur jau ir veikta sarakste un kreditors jau ir sniedzis parāda pamatojumu (rakstveidā)?

Attiecībā uz jau uzsāktiem parādu ārpustiesas atgūšanas procesiem norādāms, ka līdz PĀAL spēkā stāšanās brīdim - 2012.gada 11.decembrim bija piemērojamas vispārējās Civillikuma un citu normatīvo aktu normas, bet no PĀAL spēkā stāšanās brīža parāda atgūšanas īstenojamā saskarsmē jāievēro PĀAL kā speciālajā likumā noteiktās normas. Ja līdz likuma spēkā stāšanās dienai kreditors vai parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs jau bija uzsācis parādu ārpustiesas atgūšanas procesu, kur jau ir veikta sarakste, tad atkārtots paziņojums saskaņā ar PĀAL 7.panta pirmo daļu nav jāsūta.

Vai rakstiskam paziņojumam jābūt ierakstītā vēstulē?

PĀAL neuzliek par pienākumu tajā 7.panta pirmajā daļā paredzēto paziņojumu sūtīt tieši ierakstītā veidā, tomēr PTAC uzsver, ka paziņojuma nosūtīšana ir obligāta un rada tiesiskas sekas, tāpēc ieteicam izvēlēties tādu paziņojuma nosūtīšanas veidu, ar kura palīdzību nosūtīšanas faktu būs iespējams pierādīt.

Kas kalpos par pierādījumu, ka parādnieks nav sasniedzams starp kreditoru un parādnieku noslēgtajā vienošanās norādītajā kontaktinformācijā?

Faktam, ka parādnieks nav sasniedzams PĀAL 11.panta pirmajā vai otrajā daļā paredzētajā kārtībā, pierādīšanas līdzekļi norādīti attiecīgajos procesuālajos normatīvajos aktos. Piemēram, tā var būt ierakstīta vēstule, uz kuru noteiktajā termiņā parādnieks nav sniedzis atbildi.

Vai gadījumā ja parādnieks slēpjas un izvairās, viņa meklēšanai var tiek piesaistīts sertificēts detektīvs? Vai var rakstveida paziņojumā, ievērojot PĀAL 7.panta noteikto pienākumu sniegt parādniekam patiesu un pilnīgu informāciju, ietvert brīdinājumu par lietas nodošanu detektīvam? Vai var pieprasīt parādniekam atlīdzināt ar detektīva piesaistīšanu saistītus izdevumus atsevišķi no parāda atgūšanas izdevumiem?

PTAC norāda, ka detektīva piesaistīšana ar likumu nav aizliegta, tomēr jāņem vērā Noteikumu Nr.61. 2.punktu, kas nosaka kādus pamatotus parāda atgūšanas izdevumus un kādā apmērā parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējam ir tiesības pieprasīt no parādnieka. Saskaņā ar Noteikumu Nr.61 3.5.apakšpunktu detektīva piesaistīšana nebūtu uzskatāma par objektīvi nepieciešamām un pamatotām darbībām parāda atgūšanai. Savukārt pieprasīt no parādnieka apmaksāt detektīva pakalpojumus kā zaudējumus, parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējam nav pamata, jo parāda nemaksāšana no parādnieka puses nevar radīt tam tiešus zaudējumus.

Tomēr, ja detektīvu piesaista pats kreditors gadījumā, kad parādnieks nav sasniedzams PĀAL 11.pantā noteiktajā kārtībā, slēpjas un izvairās, kreditoram ir arī tiesības prasīt no parādnieka atlīdzināt zaudējumus, kas saistīti ar detektīva darba apmaksu vienošanās vai tiesas ceļā.

Turklāt PTAC norāda, ka kreditors var atsevišķi pilnvarot parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēju vērsties pie detektīva viņa vārdā.

No minētā izriet, ka rakstveida paziņojumā var iekļaut tikai brīdinājumu par detektīva iesaistīšanu no kreditora puses un tikai

gadījumā, kad šāds brīdinājums nav maldinošs un kreditoram ir īsts nodoms un iespēja detektīvu iesaistīt. Pretējā gadījumā nepamatota brīdinājuma nosūtīšana parādniekam saskaņā ar NKAL 6.pantu var tikt vērtēta, kā profesionālajai rūpībai neatbilstoša komercprakse.

Papildus vēršam uzmanību, ka PĀAL 11.pants precīzi nosaka, kādā kārtībā notiek saziņa ar parādnieku gadījumā, ja viņš nav sasniedzams pēc kreditora un parādnieka noslēgtajā tiesiskajā darījumā norādītās kontaktinformācijas, savukārt šī panta trešā daļa pieļauj iespēju nosūtīt parādniekam korespondenci uz deklarēto adresi gadījumā, ja nekur citur parādnieks nav sasniedzams.

PTAC atgādina, ka gadījumā, kad parādnieks izvairās un nav sasniedzams, kreditors var izmantot Civilprocesa likuma 1.pantā paredzētās tiesības uz tiesas aizsardzību. Vēršanās tiesā pret parādnieku nav uzskatāma par darbību, kas varētu radīt parādniekam nelabvēlīgas sekas.

PARĀDA ATGŪŠANAS IZDEVUMU ATLĪDZINĀŠANA

Ja parādu lieta tiek nodota 2., 3. piedziņā, vai piedziņas izdevumus var ieturēt – ja tie jau ieturēti/ieturēti daļēji no pilna/daļēja maksājuma 1.piedziniņā? (jāņem vērā, ka lieta var atrasties pie viena vai vairākiem piedzinējiem vairāku gadu garumā, iespējams, sākotnēji parādnieks veicis dažus maksājumus pēc grafika, bet tad pārtraucis u.c.)

Noteikumi Nr.61 nosaka parāda atgūšanas izdevumu pieļaujamo apmēru, kā arī izdevumus, kuri nav atlīdzināmi un paredz, ka parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs drīkst prasīt kompensēt izdevumus, kas saistīti ar parāda atgūšanu, kopā ne vairāk par 12,00 latiem.

PTAC ieskatā neatkarīgi no tā cik reizes parāda lieta bija nodota piedziņai un cik parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējiem, par vienu parādu no parādnieka var prasīt parāda atgūšanas izdevumus kopā ne vairāk par Noteikumu Nr.61 noteikto. Proti, ja pirmais parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs ir saņēmis no parādnieka atlīdzību par rakstiska paziņojuma sagatavošanu un nosūtīšanu 3,00 latu apmērā, tad nākamais varēs prasīt par tādu pašu darbību ne vairāk kā 2,00 latus kā to paredz Noteikumu Nr.61 2.1.punkts.

Vēršam uzmanību uz NKAL 6.pantā noteikto, ka komercpraksi uzskata par profesionālajai rūpībai neatbilstošu, ja tā netiek veikta ar tāda līmeņa prasmi un rūpību, ko patērētājs var pamatoti sagaidīt un kas atbilst attiecīgajā saimnieciskās vai profesionālās darbības jomā vispārārtībai tirgus praksei un labas ticības principam. Līdz ar to, ilgstošs, nerezultatīvs parāda ārpustiesas atgūšanas process, kura laikā parāda atgūšana tiek nodota vairākkārtējās piedziņās, var tikt uzskatīts par profesionālajai rūpībai neatbilstošu komercpraksi.

Gadījumā, ja parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs vairākkārtēji ir vērsies pie parādnieka, taču parāda ārpustiesas atgūšanas procesā nav iespējams atgūt parādu un parādnieks labprātīgi neizpilda kavētās maksājuma saistības, PTAC ieskatā, lai nodrošinātu profesionālajai rūpībai atbilstošu komercpraksi, kreditoram vai parāda atgūšanas pakalpojumu sniedzējam Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā jāvēršas tiesā.

Kādi kritēriji paredzami, kad var izstādīt rēķinu un kādā daļā par piedziņas izdevumiem (vai vienu mēnesi par vēstuli, nākamā par pārējo)?

PĀAL un Noteikumi Nr.61 nenosaka atsevišķus kritērijus rēķinu izrakstīšanas kārtībai par parāda ārpustiesas atgūšanas izdevumiem, bet gan noteikumus parāda atgūšanas izdevumu pieļaujamam apmēram, kā arī nosaka, kādi izdevumi uzskatāmi par neatlīdzināmiem. No minētā secināms, ka rēķini ir jāpiestāda vispārējā kārtībā, kas ir paredzēta attiecīgajos normatīvajos aktos.

Ko darīt ar tiem izdevumiem, kuri ir aprēķināti līdz Noteikumu Nr.61 pieņemšanas brīdim? Nav skaidrs, vai tos var piedzīt un, ja var, tad kādos apmēros.

Attiecībā uz jau uzsāktiem parādu ārpustiesas atgūšanas procesiem, norādāms, ka līdz PĀAL 6.panta spēkā stāšanās brīdim 2013.gada 1.februārī un uz PĀAL 6.panta trešās daļas izdotajiem Noteikumiem Nr.61 bija piemērojamas vispārējās Civillikuma normas un strīda gadījumā izdevumi pierādāmi Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā, bet no PĀAL 6.panta spēkā stāšanās brīža parāda atgūšanas izdevumu aprēķināšanā ir jāvadās pēc Noteikumos Nr.61 noteiktajām prasībām.

Vienlaikus norādām, ka attiecībā uz ārpustiesas parāda atgūšanas procesiem, ņemot vērā Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu, katrā konkrētajā situācijā parādu piedzinējam ir jāpierāda savas prasības pamats, tai skaitā summas, kas veido parāda piedziņas izdevumus, un to apmērs.

Ja parādniekam vairākas parādu lietas, vai tās var summēties, vairākas pavadzīmes neapmaksātas, vairāki pakalpojumi; (praksē piedzinējam var būt gan atšķirīgi kreditori vienam parādniekam, gan atšķirīgi prasījumi u.c.)

PTAC ieskatā, katrs konkrētais gadījums ir jāvērtē atsevišķi. Gadījumā, ja parādi ir radušies uz viena tiesiskā darījuma pamata, tos vajag apvienot. Piemēram, kad pavadzīmes ir izrakstītas uz viena līguma pamata.

Ja tiek saņemta parādnieka lieta, kurā ir 1 neapmaksāts rēķins, bet pēc noteikta laika klients nodot piedziņai vēl vienu rēķinu, vai var uzskatīt, ka apstrādē ir 2 rēķini un atsevišķi rēķināt piedziņas izdevumus? Par 2. rēķinu parādnieku arī ir jāpaziņo, jādod laiku iebildumiem utt., sanāk vēl viens parāda atgūšanas process.

Nav pieļaujams par katru izrakstīto rēķinu atsevišķi rēķināt piedziņas izdevumus parādu lietās, kur rēķini ir izrakstīti uz viena darījuma dokumenta (līguma) pamata. Šajā gadījumā visi rēķini veido vienu parādu, un ar jauna rēķina izrakstīšanu nerodas jauns parāds, bet pieaug jau esošais. Tā kā uz viena darījuma dokumenta (līguma) pamata izrakstītie rēķini veido vienu parādu, arī piedziņas process notiks kopumā un kreditors vai parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs nav tiesīgs palielināt piedziņas izdevumus, sūtot atsevišķas vēstules vai veicot atsevišķus zvanus par katru rēķinu, tādējādi pārkāpjot PĀAL nostiprināto samērīguma principu.

Kuras tieši darbības nav uzskatāmas par objektīvi nepieciešamām un pamatotām parāda atgūšanai?

Noteikumos Nr.61 3.5.apakšpunktā minētās „darbības, kas nav uzskatāmas par objektīvi nepieciešamām un pamatotām parāda atgūšanai”, kuras konkrētajā situācijā varētu tikt atzītas par nevajadzīgām un nepamatotām vēl nav paredzamas, un uzskaitīt tās visās nav iespējams, tāpēc jāvērtē katrs gadījums atsevišķi. Pie šādam darbībām var pieskaitīt pārmērīgas aktivitātes, kas rada papildus izdevumus, pārmērīgu vai agresīvu saskarsmi ar parādnieku, kā arī citas darbības, kas pārsniedz nepieciešamo darbību kopumu.

Turklāt, tā kā Noteikumi Nr.61 ir izdoti saskaņā ar PĀAL, vērtējot katru atsevišķu gadījumu, jāņem vērā arī PĀAL mērķi parāda atgūšanas procesā nodrošināt taisnīgumu, samērīgumu un saprātīgumu.

Gadījumā, ja parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēja klients (kreditors) nodod parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējam dažādus uzdevumus, kas ir attiecināmi uz vienu personu (parādnieku), vai parādu atgūšanas izdevumus var prasīt par katru atsevišķu uzdevumu vai ir jāapvieno vienā lietā?

Noteikumu Nr.61 1.punktā ir noteikts, ka Noteikumi nosaka parāda atgūšanas izdevumu pieļaujamo apmēru (...). No minētā var secināt, ka Noteikumos Nr.61 paredzētais pieļaujamais parāda atgūšanas izdevumu apmērs ir attiecināms uz katru parādu atsevišķi. PTAC ieskatā, gadījumā, ja parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējam nodoto uzdevumu pamatā ir viens tiesiskā darījuma akts (piemēram, apsaimniekošanas līgums), tad visiem uzdevumiem jābūt uzskatītiem kā vienam kopējam parādam.

Tomēr gadījumā ja ilgtermiņa līguma (piemēram, apsaimniekošanas līgums) darbības laikā personai dažas reizes rodas parādi, proti, parādnieks samaksājis parādu, kas ir nodots parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējam, bet pēc kāda laika atkal rodas parāds, ko nodod Parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējam, parādu atgūšanas izdevumus var prasīt par katru atsevišķu gadījumu.

PARĀDA ATGŪŠANĀ ĪSTENOJAMĀ SASKARSME

Ja saskaņā ar PĀAL 8.panta ceturto daļu pēc parādnieka pieprasījuma kreditoram ir pienākums izsniegt parāda esamību un tā apmēru pamatojošu dokumentu kopijas, vai minētās dokumentu kopijas kreditors ir tiesīgs izsniegt par maksu saskaņā ar kreditora cenrādi? (Ja parādnieks pieprasa – vai šajā gadījumā, var tikt izsniegtas dokumentu kopijas klātienē, vai jānodrošina izsūtīšana pa pastu, vai par šādu dokumentu kopiju sagatavošanu var tikt iekasēta maksa par dokumentu kopēšanu/izrakstu

sagatavošanu)

Kaut PĀAL neregulē izdevumu pieļaujamību un apmēru saistībā ar parāda esamības un tā apmēra pamatojošo dokumentu kopiju izsniegšanu, tomēr uzliek par pienākumu tos izsniegt (PĀAL 8.panta ceturtā daļa).

Ievērojot parādnieka tiesības saņemt iepriekš minēto dokumentu kopijas, PTAC ieskatā, kreditors ir tiesīgs pieprasīt maksu saskaņā ar kreditora cenrādi, sākotnēji informējot parādnieku, par šīs maksas piemērošanu tikai par to dokumentu kopiju izsniegšanu, kuriem ir jābūt parādnieka rīcībā. Par pārējo parāda esamības un tā apmēra pamatojošo dokumentu kopiju izsniegšanu kreditors nav tiesīgs prasīt maksu, jo tādējādi var tikt liegtas parādnieka tiesības šos dokumentus saņemt.

PTAC atgādina, ka maksai par dokumentu kopiju izsniegšanu jābūt samērīgai un objektīvi pamatotai.

Ņemot vērā PĀAL mērķi un 11.pantā noteikto, vai kreditors, nosūtot atgādinājuma vēstuli par kavētā maksājuma saistību apmēru klientam, ievērojot visas PĀAL 7.panta prasības, ir tiesīgs nosūtīt minēto vēstuli vienlaicīgi uz visām 11.pantā norādītajām adresēm?

PĀAL 11.pants nosaka parāda ārpustiesas atgūšanas procesā izmantojamās saziņas līdzekļus. Ņemot vērā PĀAL mērķi parāda atgūšanas procesā nodrošināt taisnīgumu, samērīgumu un saprātīgumu, PTAC ieskatā, korespondences nosūtīšana uz visām PĀAL 11.panta norādītajām adresēm vienlaicīgi ir prettiesiska, jo palielina parāda atgūšanas izdevumus.

Saskaņā ar minēto pantu sūtīt rakstveida paziņojumu parādniekam, izmantojot PĀAL 11.panta otrajā daļā paredzēto kontaktinformāciju, var tikai divos gadījumos:

- ja parādnieks nav sasniedzams, izmantojot šā panta pirmajā daļā minētos saziņas līdzekļus un kontaktinformāciju;
- ja to ir lūdzis pats parādnieks.

No minētā secināms, ka, lai izpildītu pirmo nosacījumu un konstatētu, ka parādnieks nav sasniedzams, izmantojot PĀAL 11.panta pirmajā daļā minētos saziņas līdzekļus un kontaktinformāciju, pirms tam ir nepieciešams nosūtīt korespondenci, izmantojot PĀAL 11.panta pirmajā daļā norādīto kontaktinformāciju, savukārt situācijā, kad ir izpildīts otrais nosacījums un parādnieks ir lūdzis izmantot kādu konkrētu kontaktinformāciju, nav pamata sūtīt korespondenci uz citu adresi (t.sk. PĀAL 11.panta pirmajā daļā paredzēto kontaktinformāciju), tādējādi nepamatoti palielinot parāda atgūšanas izdevumus.

Ja kreditors, ievērojot visas PĀAL 7.pantā noteiktās prasības paziņojuma nosūtīšanai parādniekam, aicinot labprātīgi izpildīt kavētās maksājuma saistības, vēlas izmantot PĀAL 11.panta trešajā daļā norādītos saziņas līdzekļus, proti - nosūtīt rakstveida paziņojumu uz parādnieka deklarēto dzīvesvietas adresi, kas nav iekļauta starp kreditoru un parādnieku noslēgtajā tiesiskajā darījumā vai nav kļuvusi zināma vai izmantota iepriekšējās sadarbības laikā, kreditoram sākotnēji jāvēršas pie parādnieka PĀAL 11.panta pirmajā vai otrajā daļā norādītajā kārtībā.

Saskaņā ar PĀAL 10.panta pirmās daļas 3.punktu saskarsmē ar parādnieku aizliegts apmeklēt parādnieku viņa darbavietā, darbu veikšanas vietā vai dzīvesvietā bez parādnieka iepriekšējas piekrišanas. Kā šāda piekrišana jāpierāda, vai tā var tikt paredzēta līgumā starp kreditoru un parādnieku?

PTAC ieskatā saziņa ar parādnieku ir pieļaujama ārpus PĀAL 10.panta trešajā daļā noteiktajām prasībām tikai gadījumā, ja parādnieks tam ir devis atsevišķu un nepārprotamu piekrišanu. Līguma noteikums, kas paredzētu šādu piekrišanu, saskaņā ar PTAL 6.panta trešās daļas 1.punktu (kontekstā ar 5.panta otrās daļas 3.,4. un 5.punktu) būtu atzīstams par netaisnīgu līguma noteikumu un nav iekļaujams ar patērētāju slēdzamajos līguma projektos. Tādējādi, arī parādu atgūšanas pakalpojumu sniedzējiem vispārējā gadījumā nav pieļaujams atsaukties uz šādu līguma punktu un apmeklēt parādnieku viņa darbavietā, darba veikšanas vietā vai dzīvesvietā.

Attiecībā uz piekrišanas pierādīšanu PTAC norāda, ka faktu pierādīšanas līdzekļi ir noteikti attiecīgajos procesuālajos normatīvajos aktos.

Nedrīkst izpaust informāciju par parādnieku komunikācijā ar 3.personām – vai nosaucot uzņēmumu un lūdzot atzvanīt konkrētu personu, tiks pārkāptas likuma normas?

PĀAL 9.panta otrā daļa nosaka, ka saskarsmē ar trešajām personām kreditors un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs parāda atgūšanas procesā ir tiesīgs par sevi sniegt vienīgi šādu informāciju: tās personas vārdu un uzvārdu, kura īsteno saskarsmi, kreditora vai parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēja nosaukumu (firmu) vai vārdu un uzvārdu un kreditora vai parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēja kontaktinformāciju.

Savukārt PĀAL 9.panta pirmajā daļā noteikts, ka saskarsmē ar trešajām personām kreditors un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs nav tiesīgs bez parādnieka piekrišanas izpaust informāciju par parādnieku. Tomēr, lai identificētu parādnieku, parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējam zvanot ir jānosauc parādnieka vārds un uzvārds, tāpēc PTAC ieskatā šāda rīcība nav pretrunā ar likumu.

Vai PĀAL 10. panta pirmās daļas 3.punktā paredzētais apmeklējuma aizliegums attiecas arī uz gadījumiem, kad tiek veikta parādnieka mantas izņemšana saskaņā ar normatīviem aktiem vai līgumā paredzētajām tiesībām – līzings (kur kreditors ir īpašnieks), komercķīlas?

PĀAL 1.panta 5.punkts nosaka, ka parāda atgūšana ir ārpustiesas darbību kopums, ko kreditors vai parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs izmanto, aicinot parādnieku labprātīgi izpildīt kavētās maksājuma saistības. No šī definējuma izriet, ka mantas izņemšana komercķīlas vai līzinga gadījumā nav parāda ārpustiesas atgūšana, jo tā nav vērsta uz aicinājumu labprātīgi izpildīt saistības, bet pēc būtības ir kreditora likumisko un līgumisko tiesību izlietošana. Tāpēc uz minētajiem gadījumiem nav attiecināmas PĀAL normas.

Saskaņā ar PĀAL 10.panta trešo daļu saziņa tiek uzskatīta par nesamērīgu, ja tā notiek svētdienās, svētku dienās un no 21.00-8.00 – vai šajā gadījumā automātiski sistēmas ģenerēti un izsūtīti e-pasti un izziņas, kas ir maksājuma atgādinājumi (izveidotos grafikos) tiks uzskatīti par pārkāpumu šī likuma izpratnē?

PĀAL 10.panta trešā daļa neparedz izņēmumus, t.sk. tādas, kas būtu attiecināmi uz automātiskiem sistēmas ģenerētiem e-pastiem un izziņām, un tā kā tie arī ir pieskaitāmi pie saziņas līdzekļiem un var traucēt parādnieku, to nosūtīšana ar likumu aizliegtajā laikā tiks uzskatīta par likuma pārkāpumu. Turklāt PTAC uzsver, ka svarīgākais šajos gadījumos ir izsūtīšanas, nevis faktiskais saņemšanas brīdis.

Vai var neievērot PĀAL 11.panta paredzēto saskarsmes kārtību, ja parāds ir nodots atgūšanai otro reizi, bet pirmais parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs ir veicis visas PĀAL 11.panta paredzētās darbības un noskaidrojais, ka parādnieka kontaktinformācija ir nepatiesa?

Neatkarīgi no tā, kuru reizi parāds ir nodots parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējam, viņam ir jānosūta PĀAL 7.panta pirmajā daļā paredzētais rakstveida paziņojums, jo saskaņā ar minētā panta pirmās daļas 2.punktu, šajā paziņojumā ir norādams arī parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs un tā kontaktinformācija.

Tomēr, PTAC norāda, ka, ņemot vērā PĀAL mērķi parāda ārpustiesas atgūšanas procesā nodrošināt taisnīgumu, samērīgumu un saprātību, gadījumā, ja iepriekš jau ir konstatēts, ka parādnieka kontaktinformācija ir nepatiesa un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējam ir pierādījumi šim faktam, tad, veicot lietā otrreizēju parāda atgūšanu rakstveida paziņojumu var sūtīt uzreiz PĀAL 11.panta trešās daļas paredzētajā kārtībā, proti, izmantojot parādnieka deklarēto dzīvesvietas adresi.

Ja saziņa ar personu (parādnieku) notiek ar elektroniskā pasta starpniecību, vai arī šādā gadījumā personai (parādniekam) ir tiesības iebildumu izteikšanai 21 dienu laikā?

PĀAL 7.panta pirmās daļas 8.punkts nosaka, ka paziņojumā par parāda esamību ir sniedzama informācija par iespēju izteikt pamatotos rakstveida iebildumus pret parāda esamību, tā apmēru un samaksas termiņu, paredzot, ka iebildumu izteikšanai tiek atvēlēta ne mazāk kā 21 diena no paziņojuma saņemšanas dienas. PTAC norāda, ka minētais punkts neparedz izņēmumus, un iebildumu izteikšanas termiņš nav atkarīgs no rakstveida paziņojuma piegādes termiņa, tāpēc tām jebkurā gadījumā ir jāatbilst PĀAL 7.panta pirmās daļas 8.punkta prasībām.

Papildus PTAC norāda, ka ar elektroniskā pasta starpniecību nosūtīto vēstuli, ņemot vērā PĀAL 2.panta 2.punkta noteikto mērķi parāda atgūšanas procesā nodrošināt taisnīgumu, samērīgumu un saprātīgumu, var uzskatīt par saņemtu nākamajā dienā pēc tās nosūtīšanas. Tomēr, PTAC vērs uzmanību, ka izmantot elektronisko pastu PĀAL 7.panta pirmajā daļā paredzētā paziņojuma nosūtīšanai var tikai, ja parādnieks ir norādījis savu e-pasta adresi, piekrītot izmantot to saskarsmē ar kreditoru vai parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēju.

PĀAL IEVĒROŠANA UN LICENCĒŠANAS NEPIECIEŠAMĪBA

Vai uzņēmumam, kurš sniedz kreditoram īpašuma atrašanas un pārņemšanas pakalpojumus arī vajadzētu licenci, īpaši ņemot vērā kreditora mērķi panākt parāda samaksu, nevis pārņemt īpašumu? Vai šādam uzņēmumam ir jāievēro PĀAL prasības t.sk. attiecībā uz parādnieka piekrišanas saņemšanu apmeklējumam?

Pati par sevi īpašuma atrašana un pārņemšana nav pieskaitāma pie parāda atgūšanas darbībām, tomēr ņemot vērā, ka atrašanas un pārņemšanas darbības tiek cieši sasaistītas ar parāda atgūšanas darbībām un tiek izmantotas kā papildus iespēja atgūt parādu, jo tas ir patiesais šo darbību mērķis, kā arī tas, ka praktiski nav iespējams atdalīt tos no darbībām, kas tiek veiktas parāda ārpusstiesas atgūšanas procesā, PTAC ieskatā šādu pakalpojumu sniegšanai arī ir vajadzīga licence.

Jebkuram uzņēmumam, kam ir jāsaņem, vai kurš jau ir saņēmis licenci ir jāievēro PĀAL normas, tomēr, kas attiecas uz PĀAL 10.panta pirmās daļas 3.punktā noteikto aizliegumu, ir norādāms, ka aizliegums jāievēro gadījumā, kad apmeklēšana notiek ar mērķi aicināt samaksāt parādu, nevis gadījumos, kad apmeklēšanu veic ar mērķi pārņemt īpašumu.

Vai kreditors, kura pamatdarbība ir patēriņa kredītu izsniegšana, ir uzskatāms arī par parāda atgūšanas pakalpojumu sniedzēju attiecībā uz cesijas darījumu, kurā tas ir iegādājies cita uzņēmuma darījumu portfeli, lai turpinātu apkalpot cedenta klientus? Uzņēmuma saimnieciskā darbība nav parādu atgūšana un šāds darījums ir vienreizējs.

PĀAL 1.panta 3.punkts nosaka, ka parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs — persona, kura savas komercdarbības vai profesionālās darbības ietvaros atgūst parādu kreditora vārdā vai uzdevumā.

PĀAL 5.panta pirmā daļa paredz, ka „Parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs ir tiesīgskreditora vārdā vai uzdevumā atgūt parādu, ja ir reģistrējies kā komersants vai profesionālās darbības veicējs un saņēmis speciālo atļauju (licenci) parāda atgūšanai”.

PĀAL 3.panta septītajā daļā noteikts, ka parāda atgūšanu cesionārs veic, ievērojot šajā likumā paredzētās kreditora tiesības un pienākumus. Ja cesionārs prasījuma tiesības uz cesijas pamata iegūvis savas saimnieciskās vai profesionālās darbības ietvaros, uz cesionāru attiecināmas šajā likumā paredzētās parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēja tiesības un pienākumi. Savukārt Komerclikuma 1.panta trešajā daļā noteikts, ka saimnieciskā darbība ir jebkura sistemātiska, patstāvīga darbība par atbildību.

No minētā izriet, ka gadījumos, kad cesionāra darbība nav saistīta ar parādu atgūšanu, piemēram, iegādājoties cesiju vienreizējā gadījumā (vienu parāda lietu) vai, lai turpinātu apkalpot cedenta klientus, PĀAL izpratnē cesionārs, atgūstot parādu, tiks uzskatīts par kreditoru un licence viņam nebūs nepieciešama. Savukārt gadījumos, kad darījumu portfeli cesionārs ir iegādājies ar mērķi atgūt parādus savas saimnieciskās vai profesionālās darbības ietvaros, proti, kad viens no cesionāra darbību veidiem ir parādu atgūšana un peļņas gūšana no tā, viņš tiek pielīdzināts parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējam un uz viņu attiecas PĀAL paredzētās parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēja tiesības un pienākumi, tai skaitā PĀAL 5.panta pirmās daļas prasības par speciālas atļaujas (licences) parāda atgūšanai saņemšanu.

Vai PĀAL normas ir attiecināmas uz uzņēmumiem, kuru 51% un vairāk kapitāldaļu pieder pašvaldībai un, vai gadījumā, ja šāds uzņēmums slēdz līgumu ar komunālo parādu atgūšanas pakalpojumu sniedzēju, ir nepieciešama speciāla atļauja (licence) parāda atgūšanai, ņemot vērā PĀAL 3.panta otro daļu, kas nosaka, ka šā likuma normas nav piemērojamas parāda atgūšanai, ko publisko tiesību jomā veic valsts vai pašvaldības iestāde?

Likuma „Par pašvaldībām” 3.pants paredz, ka vietējā pašvaldība ir vietējā pārvalde, kas ar pilsoņu vēlētās pārstāvniecības — domes — un tās izveidoto institūciju un iestāžu starpniecību nodrošina likumos noteikto funkciju, kā arī šajā likumā paredzētajā kārtībā

Ministru kabineta doto uzdevumu un pašvaldības brīvprātīgo iniciatīvu izpildi, ievērojot valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju intereses.

Savukārt likuma „Par pašvaldībām” 4.pantā noteikts, ka, realizējot vietējo pārvaldi, pašvaldības likumā noteiktajos ietvaros ir publisko tiesību subjekts, bet privāttiesību jomā pašvaldībām ir juridiskās personas tiesības. Turklāt likuma „Par pašvaldībām” 14.pants paredz, ka, pildot savas funkcijas, pašvaldībām likumā noteiktajā kārtībā ir tiesības veidot pašvaldību iestādes, dibināt biedrības vai nodibinājumus, kapitālsabiedrības, kā arī ieguldīt savus līdzekļus kapitālsabiedrībās.

Komerclikuma 134.panta pirmā un otrā daļa paskaidro, ka kapitālsabiedrība ir komercsabiedrība, kuras pamatkapitāls sastāv no pamatkapitāla daļu vai akciju nominālvērtību kopsummas, proti, sabiedrība ar ierobežotu atbildību vai akciju sabiedrība.

No visa minētā izriet, ka apstākļi, ka pašvaldībai pieder kapitālsabiedrības daļas, lai arī vairāk par pusi, nepadara šo kapitālsabiedrību par pašvaldības iestādi un tiek uzskatīts, ka kapitālsabiedrība darbojas privāto, nevis publisko tiesību jomā.

Attiecībā uz speciālas atļaujas (licences) saņemšanas nepieciešamību PTAC norāda, ka uzņēmums, kas sniedz komunālo maksājumu parādu atgūšanas pakalpojumus apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējam, saskaņā ar PĀAL 1.panta 3.punktu, kas nosaka, ka parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs ir persona, kura savas komercdarbības vai profesionālās darbības ietvaros atgūst parādu kreditora vārdā vai uzdevumā, ir pieskaitāms pie parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējiem. No kā izriet, ka saskaņā ar PĀAL 5.panta pirmo daļu, kas paredz, ka parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējs ir tiesīgs kreditora vārdā vai uzdevumā atgūt parādu, ja ir reģistrējies kā komersants vai profesionālās darbības veicējs un saņēmis speciālo atļauju (licenci) parāda atgūšanai, šādam uzņēmumam ir nepieciešama licence.

Savukārt apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējam, lai pilnvarotu vai noslēgtu līgumu ar parāda atgūšanas pakalpojumu sniedzēju, speciālā atļauja (licence) nav nepieciešama.

Vienlaikus PTAC uzsver, ka PĀAL mērķis ir reglamentēt kreditora un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēja tiesības un pienākumus parāda atgūšanas jomā, parāda atgūšanas procesā nodrošināt taisnīgumu, samērīgumu un saprātīgumu un veicināt parāda labprātīgu samaksu neatkarīgi no tā, kurš ir kreditors, vai kurš veic parāda ārpustiesas atgūšanu privāto tiesību jomā.

<https://www.ptac.gov.lv/lv/biezak-uzdotie-jautajumi>